

TIPOLOXÍA TEXTUAL (Tipos de textos)

Introdución

Se clasificamos os textos segundo a canle de transmisión, falaremos de textos orais e escritos. Se os clasificamos pola intención do emisor, falaremos de textos informativos ou expositivos, argumentativos ou persuasivos, prescritivos ou instrutivos e textos literarios.

1. Textos orais

Os textos orais poden ser planificados, pensados e organizados (conferencia, discurso, etc.) ou non planificados, espontáneos (conversa). Nas conversas adoita haber un inicio, unha preparación que introduce e orienta o tema do que queremos falar, un tema (parte central da conversa), e un remate e despedida.

Os textos orais planificados poden gravarse e transcribirse para presentalos como exemplo nunha situación académica, expositiva, etc. Os textos orais planificados poden escribirse para organizar a información e evitar lapsus. Estes textos están no límite entre os textos orais e escritos.

Exemplo de texto oral:

Mira, unha vez na Coruña, eu e mais unha prima carnal do Víctor (...) E entramos nunha froitería. E ía a Ana María e mais un fillo desa prima carnal (...) E entón nosoutros entramos, e esta, que está aquí veciña, que é prima do Víctor, que chaman Hortensia, dixo:

-Déanos un quilo de uvas, ¡mouras!

E púxolle o quilo de uvas mouras. (...) E saímos por alí, eu chámolle arriba, e díxolle alí fóra, díxonos alí fóra a sobriña do Víctor que estaba na Coruña:

-¡Ai! ¡Ai Hortensia! ¡Para outra vez non digas así!

-¿E logo?

-¡Di negras! ¡Di negras! Esa palabra, mouras, é unha palabra moi mal dita –dixo-, moi mal dita, muller. ¿E non ves que chama a atención da xente?

F. Fernández Rei e C. Hermida Gulías, *A nosa fala. Bloques e áreas lingüísticas*.

2. Textos escritos

Os textos escritos poden elaborarse e planificarse. Isto é o que os diferencia dos textos orais. Segundo a súa intención comunicativa, os textos escritos poden clasificarse en:

2.1. Textos expositivos ou informativos

Son os que teñen como obxectivo proporcionarlle ao receptor unha información: novos datos, novos coñecementos. Son exemplos deste tipo de textos as novas periodísticas, as enciclopedias, os manuais, as guías turísticas, etc. Caracterízanse pola claridade, a orde e a obxectividade.

Habitualmente, presentan unha estrutura tripartita: introdución, desenvolvemento, desenlace, e organízanse arredor de formas como a enumeración, a descrición, a comparación, a secuencia cronolóxica, a ordenación causa-consecuencia, o esquema de pregunta-resposta, a definición, a exemplificación, a argumentación, o resumo.

A linguaxe deste tipo de textos caracterízase por posuír un léxico preciso con abundantes tecnicismos e substantivos abstractos, e pola presenza de conectores e marcadores (nexos) discursivos que axudan a precisar, relacionar e organizar as ideas.

2.2. Textos argumentativos ou persuasivos

Teñen como intención comunicativa convencer ou persuadir o receptor, é dicir, modificar as súas ideas. Outras veces defenden unha opinión ofrecendo argumentos. Son exemplos os artigos de opinión dos periódicos, os editoriais, a defensa dunha tese, un programa político,...

Os textos argumentativos adoitan presentar un tema, unha opinión defendida e os argumentos que xustifican a tese. Habitualmente a súa estrutura consta de catro partes: introdución, exposición, argumentación e conclusión.

A lingua dos textos argumentativos caracterízase polas continuas apelacións ao interlocutor, as valoracións subxectivas, a significación connotativa, para o que usa moito os nexos (conectores) causais, consecutivos ou de contraposición (concesivos, adversativos).

As argumentacións poden ser progresivas (expoñemos unha serie de argumentos para chegar a unha conclusión) ou regresivas (cos argumentos xustificamos unha opinión que os precede).

Exemplo de texto argumentativo:

Eu caracterizaría aos homes do meu tempo, preocupados polas cousas do espírito, dicindo que eramos... os auténticos vencidos da vida... Insatisfeitos, non conformistas, decote rebeldes. Vencidos da vida por inadaptados... [...] Nós eramos exotistas, partidarios do lonxano, do recuado, do descoñecido. O noso ensoño ía cara ás terras exóticas... [...] Despois de tantas voltas e revoltas, polas lonxanías do espazo e do tempo, en procura de algo inédito que nos salvara do vulgar, viñemos dar na sorprendente descuberta de que Galicia, a nosa Terra, oculta ao noso ollar por un espeso estrato de cultura allea... ofrecíanos un mundo tan extenso, tan novo, tan inédito, tan descoñecido, coma os que andabamos a procurar por aí adiante. [...]

Vicente Risco: "Nós, os inadaptados", *Leria*, 1920-50.

2.3. Textos prescritivos ou instrutivos

Son textos prescritivos as receitas de cociña, as instrucións de funcionamento dun electrodoméstico ou de montaxe dun moble, os textos legais, etc. Diferéncianse dos textos argumentativos en que non queren convencer, só din como actuar.

Estes textos adoitan presentar dúas partes: meta (obxectivo que se pretende alcanzar, e que aparece no título) e programa (conxunto de instrucións enumeradas en parágrafos independentes). As instrucións ordénanse cronoloxicamente ou segundo a importancia. Con frecuencia, ao principio, aparece unha enumeración de útiles para a realización da acción. Xeralmente posúen un carácter impersoal porque se intercambia entre persoas como representantes de grupos sociais, non como individuos singulares.

A lingua dos textos prescritivos ou instrutivos, con frecuencia, mestura o código verbal co visual ou icónico. Usan o imperativo e as oracións exhortativas, as impersoais e as pasivas reflexas. Abundan os nexos temporais e de orde.

Exemplo de texto prescritivo ou instrutivo:

DISPOÑO:

Artigo 1. Principios xerais.

• *A etapa de Educación secundaria obrigatoria ten carácter obrigatorio e gratuíto e constitúe, xunto coa educación primaria, a educación básica. Comprende catro cursos académicos, que se cursarán ordinariamente entre os doce e os dezaseis anos de idade. [...]*

Artigo 2. Fins.

A finalidade da Educación secundaria obrigatoria consiste en lograr que os alumnos e as alumnas adquiren os elementos básicos da cultura, especialmente nos seus aspectos humanístico, artístico, científico e tecnolóxico; desenrolar e consolidar neles hábitos de estudo e de traballo; preparalos para a súa incorporación a estudos posteriores e para a súa inserción laboral e formais para o exercicio dos seus dereitos e obrigas na vida como cidadáns.

2.4. Textos literarios

Son aqueles que se basean na beleza ou estética do discurso. Están tan interesados en como din ca no que din. Pretenden crear beleza polo que usan recursos estilísticos.